

Statsminister Gro Harlem Brundtland

Innlegg på Hedemark Arbeiderpartis barnehage-møte på Kvinneuniversitetet i Løten tirsdag 5, mars kl. 17.00

Regjeringen kommer barnefamiliene i møte med plan for heldagstilsyn for barn mellom 0 og 10 år

START FAMILIEBARNEHAGE SELV

Vår tids forskere snakker om "livsfaseklemmen" og beskriver en situasjon de fleste småbarnsforeldre kjenner igjen: Dårlig tid, dårlig råd og dårlig samvittighet - for alt man ikke rekker. Alt man ikke klarer å få til. Alt man så gjerne skulle ha gjort.

Mange foreldre opplever et heseblesende kappløp mellom egen arbeidstid, barnehagens åpningstid eller dagmammans hentetid, forretningenes lunkningstid og kveldens mangslungne program der barn skal hentes og bringes til og fra ulike aktiviteter. Tiden er blitt familielivets knapphetsfaktor. Tiden som skulle vært brukt til omsorg.

Situasjonen forsterkes ytterligere av at dette er den fase i livet hvor utgiftene til etablering er høyest. Mange sliter med studielån og tvinges til å ta ekstraarbeid eller arbeide overtid for å få endene til å møtes. Ofte faller dette sammen med en periode hvor man også strever for å innarbeide seg i yrkeslivet. Kravene tårner seg opp.

Barna er først og fremst foreldrenes ansvar, men det må også være en felles oppgave å sikre dem gode og trygge oppvekst-

vilkår. Sikre at ikke barna blir tapere i en samfunns-
utvikling som har satt stadig flere småbarnsfamilier i en
"klemme".

Derfor gjorde landsmøtet i Arbeiderpartiet i november ifjor,
barn og unge til ett av partiets tre satsningsområder, og
derfor har Regjeringen i sitt første statsbudsjett lagt opp
til en barnepolitisk offensiv.

Det er som et ledd i denne store barnepolitiske offensiven at
det i disse dager går ut et rundskriv fra Barne- og
familiedepartementet der man letter adgangen til å starte
familiebarnehager.

Familiebarnehager er en barnehageform der en assistent tar
imot barna i et hjem, under tilsyn og rettleiding av
førskolelærer. Tidligere var dette begrenset til assistentens
eget hjem. Nå åpnes adgang til også å kunne lage familie-
barnehage i barnas hjem, eller dersom det er vanskelig å finne
et egnet hjem, i et leid lokale. Det tillates maksimalt fem
barn pr. familiebarnehage. Men i tillegg åpnes det for såkalt
doble hjem, med to assistenter og to barnegrupper i ett hjem.

I praksis betyr det at to eller flere barnefamilier kan slå
seg sammen og lage barnehage i ett av hjemmene. Eller de kan
leie et egnet lokale og ansette en barnehageassistent til å
drive familiebarnehagen der. Betingelsen er at
familiebarnehagen er tilknyttet en førskolelærer, for eksempel
i en kommunal barnehage, og at denne har tilsyn med
familiebarnehagen. Ordningen må godkjennes av kommunen.

Det Regjeringen nå gjør, er å åpne for enklere
barnehagemodeller som et ledd i en totalplan for et helhetlig
omsorgstilbud for barn mellom 0 og 10 år.

Denne planen inneholder følgende elementer:

1. Lønnet foreldrepermisjon utvides til ett år (barn 0 - 1 år).
2. Alle barn mellom 1 - 6 år sikres plass i barnehage eller annet tilrettelagt tilbud.
3. Alle 6-åringer sikres et heldagstilbud i skolen. Undervisningsdelen skal være obligatorisk.
4. Heldagsskoetilbud for alle barn i 1. til 3. klasse bygges ut.
5. Barne- og ungdomsvernet utvikles slik at barns rettigheter styrkes, køene i barnevernet avvikles og kommuner og fylkeskommuner bygger opp et velfungerende barnevern.

Det er tre viktige elementer i dette omsorgstilbudet:
Foreldrepermisjon, barnehage og heldagsskole.

Lengre foreldrepermisjon er det første leddet som skal på plass. Inneværende år, har Regjeringen foreslått og fått medhold i, en forlengelse av foreldrepermisjonen med to uker før fødselen og tre uker etter, slik at den tilsammen dekker 40 uker.

Vi sikter mot en trinnvis utvidelse til ett år, etter en modell der foreldrene kan velge mellom 42 ukers permisjon med full lønnskompensasjon eller ett år med 80 prosent lønnskompensasjon. En del av permisjonen forbeholdes faren.

Etter ett år, melder behovet seg for barnetilsyn utenfor hjemmet.

Regjeringens mål er full barnehagedekning innen utgangen av 90-tallet. For å nå dette målet, og for å imøtekomme de ulike behov hos foreldre og barn i forskjellige livssituasjoner på forskjellige steder i landet, må vi finne mer fleksible

barnehagemodeller enn det vi hittil har hatt.
Familiebarnehagen er en slik modell.

Regjeringen har satt igang et eget program for "Barnehageutvikling i kommunene". Her er målet å samle gode etablerings- og driftsmodeller for alle typer barnehager. Regjeringen har i statsbudsjettet for 1991 lagt opp til en barnehageutbygging på 15.000 plasser. For å få til dette har vi tilbudt kommunene stimuleringstilskudd i form av engangstilskudd. Tilskuddet gis pr. plass, og kommunen eller den som eier barnehagen, det være seg organisasjoner eller andre, får 10.000 kroner pr. heldagsplass, 5.000 kroner pr. plass på 6 timer daglig og 1.875 kr. pr. plass i korttidsbarnehage med 4 timers åpningstid. For å få tilskuddet må man forplikte seg til å drive i 5 år.

Familiebarnehager får 10.000 kroner pr. barnehage og må forplikte seg til å drive i to år. Åpne barnehager der gjennomsnittlig antall barn er ca. 20, vil få 30.000 kroner dersom de forplikter seg til å drive i tre år. Ved merinntak i eksisterende barnehager, gis det 7.500 kroner pr. plass.

Driftstilskuddet til barnehager er samtidig endret, slik at staten nå står for 39 prosent av driften, og husbankrammene er utvidet slik at Husbanken inneværende år har fått rammer til å finansiere minst 8.700 barnehageplasser.

Når barnet er seks år, har det behov for nye utfordringer. Regjeringens mål er å gi 6-åringene et tilbud i skolens regi og innføre senket skolestart så snart som mulig. Vi tar sikte på å legge frem en stortingsmelding i august. Den skal inneholde både forslag om og prinsipper for heldagskole for 7 til 10 åringer, pedagogisk tilbud til 6-åringer i skolens regi og obligatorisk senket skolestart.

Noen ord om heldagsskolen til slutt. Det er en stor og viktig reform som vil endre hverdagen for de minste. Halvparten av

alle førsteklasinger har idag både mor og far i full jobb. Barneombudet har regnet ut at forskjellen mellom barnets skoletid og foreldrenes arbeidstid utgjør 1200 timer årlig. Det betyr 100 dager uten direkte tilsyn for de små skolebarna.

Småskolen er helt i utakt med samfunnsutviklingen og foreldrenes ofte pressede situasjon. Altfor mange smårollinger sendes hjem til tomt hus, og vi vet alle at en nøkkel om halsen ikke er det samme som en nøkkel til trygghet.

Vi har de siste par årene registrert stor interesse for å starte skolefritidstilbud for barn i småskolealder. Ved utgangen av 1990 var det i over 200 kommuner etablert tilsammen mer enn 15.000 plasser i ulike former for skolefritidsordninger, fritidshjem inkludert.

Mer en femti nye kommuner har planer om å komme igang med skolefritidstilbud og tilsammen anslås behovet å være 75.000 plasser.

Regjeringen har nå gått ut med et rundskriv fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet der kommunene får frist til 1. april med å søke statstilskudd for våren 1991 og 15. oktober som frist for høsten 1991. Tilskuddet pr. barn er på 4.500 kroner, og tilsammen er det i statsbudsjettet i år satt av et tilskudd på 90 millioner kroner til skolefritidsordninger. I tillegg er det lagt inn 60 millioner kroner i rammeoverføringene til kommunene.

Samtidig er det lagt inn ressurser i kommunenes sektortilskudd til en styrking av undervisningen med 3 timer pr. uke i skolens 1. til 3. klassesetrinn. Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har bestemt at disse timene skal fordeles med 1 time norsk, 1 time matematikk og 1 time naturfag.

Sammen med den satsningen på barnevernet, som Regjeringen også

legger opp til, mener vi at dette vil gi et godt omsorgs- og tilsynstilbud til alle barn under 10 år. Det er samtidig et tilbud til småbarnsforeldrene, som får lettet noe på "livsfaseklemmen" ved å vite at barna er sikret de timene de selv er på jobb.

Familien får bedre tid til å være sammen, fordi barna kommer hjem når foreldrene kommer hjem, og de har fått sitt aktivitetsbehov utenfor hjemmet dekket i de timene de har vært i barnehage eller heldagsskole. De skal ikke lenger kjøres til ski-skole eller ballett-timer på kveldstid. De har fått dette tilbudet som en del av skolefritidstilbudet.

De har kanskje stiftet bekjentskap med kunstscolen, og fått bruke sin skapende fantasi gjennom egenaktivitet, slik jeg vet mange barn her i Løten har. For vi må ikke glemme at selvom barnehager og skolefritidsordninger springer ut av et tilsyns- og omsorgsbehov, så skal det først og fremst være et tilbud til barnet selv. Et tilbud om egenutvikling og vekst.

Det var det landsmøtet i Arbeiderpartiet mente, da det ifjor høst vedtok et slagord om å ta barna på alvor, og bestemte at en satsning på barnas og de unges oppvekstvilkår skal være ett av partiets viktigste satsningsområder. Det er dette Regjeringen nå følger opp gjennom den barnepolitiske offensiven.

Med årets statsbudsjett har regjeringen fått tilslutning til å begynne denne satsningen. Bare det vi nå har fått klarsignal for, vil bety en vesentlig lettelse for mange barnefamilier. Men, når vi har valgt barn og unge som satsningsområde, betyr ikke det, at det bare er Matz Sandman og Gudmund Hernes som skal tenke barn og unge. Det betyr at alle departementer og statsråder skal prioritere barna og de unge innenfor sine områder. Samtidig som vi tilrettelegger for barnefamiliene innenfor skattepolitikken, boligpolitikken og på andre viktige områder, slik at den totale virkning blir en bedring av både

barnas og foreldrenes vilkår i hverdagen. Skal vi lykkes med dette, er det viktig at alle ledd i partiet følger opp. Ingen her er i tvil; Ansvaret hviler også på de som representerer partiet i kommunestyre, formannskap og fylkesting.